

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune	Saksbehandler:	Anne Berit Bæhr
Møtedato:	23. oktober 2023	J.nr:	KUSEK00855

Sak 41/23

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE KAUTOKEINO KOMMUNES ÅRSREGNSKAP OG ÅRSBERETNING 2022

Saksdokumenter:

- Kautokeino kommunes årsregnskap og årsrapport for 2022(vedlagt)
- Negativ revisors beretning av 17. april 2023 (vedlagt)
- Revisors beretning av 12.oktober 2023 (vedlagt)

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget vedtar følgende uttalelse som sendes til kommunestyret med kopi til formannskapet, jfr. kommuneloven § 14-3 tredje ledd og forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3:

Kontrollutvalget har i møte 23. oktober 2023 behandlet Kautokeino kommunes årsregnskap for 2022. Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte reviderte årsregnskapet, kommunedirektørens årsrapport og revisors beretning av 2022.

Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet, for å legges fram i forbindelse med behandlingen av årsregnskapet.

Kautokeino kommunes årsregnskap viser et netto driftsresultat på kr 8 583 907,-. Årsregnskapet består av balanse pr. 31. desember 2022, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Årsregnskapet og årsrapporten gir en oversikt over den økonomiske situasjonen for Kautokeino kommune pr. 31. desember 2022. Kontrollutvalget vil berømme kommunedirektøren for en oversiktlig og informativ årsrapport. Det gis forklaringer på viktige økonomiske forholdstall – bl.a. i forhold til handlingsregler – og forklaringer på avvik i forhold til budsjett for kommunekassen.

Kontrollutvalget støtter kommunedirektørens omtale og vurderinger av den økonomiske situasjonen i årsrapporten for 2022. Kontrollutvalget ser med bekymring på den økonomiske utviklingen i kommunen, spesielt den økende gjeldsgraden. Kontrollutvalget vil påpeke at det er viktig å ha løpende søkelys på den økonomiske situasjonen og arbeide med å tilpasse utgiftsnivået til inntektsrammene for å møte framtidige utfordringer.

Kontrollutvalget har merket seg at revisor i sin revisorberetning konkluderer med forbehold. I revisorberetningen framgår det at grunnlaget for revisors konklusjon med forbehold er som følger:

Kommunen har ikke tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av flere vesentlige balansekontoaer, slik kommuneloven 14-6 og bokføringsloven § 11 krever. På grunn av disse svakhetene i den interne kontrollen har vi ikke kunnet innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for vesentlige beløp i balansen, og eventuelle manglende tapsføringer. Svakheter i den interne kontrollen på dette området er omtalt i nummerert brev til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren.

I kommuneloven § 24-8 framgår det at hvis revisor i revisjonsberetningen konkluderer med forbehold, konkluderer negativt eller ikke har tilstrekkelig grunnlag for å konkludere, skal årsaken beskrives. Det framgår videre at hvis revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas slik de foreligger, skal dette angis særskilt. Kontrollutvalget har ikke funnet at revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas. Kontrollutvalget legger dette til grunn.

Kontrollutvalget registrer at regnskapet ikke er avlagt og revidert innen de fastsatte fristene i kommuneloven. Kontrollutvalget har merket seg i revisors beretning om følgende presisering vedrørende andre forhold: "Denne beretning erstatter tidligere avgitt beretning, datert 17. april 2023, som ble avgitt ved utløpet av forskriftens frist for å avlegge revisjonsberetning. Fullstendig årsregnskap ble sendt oss 14. april 2023 som var etter fristen for avleggelse av regnskapet 22. februar 2023."

Saksopplysninger:

1. Generelt

Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet innstiller til vedtak, jf. kommuneloven § 14-3, tredje ledd, og forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3. Uttalelsen fra kontrollutvalget skal stiles i original form til kommunestyret, med kopi til formannskapet. Det framgår av kommuneloven § 14-6 at årsregnskapet skal avlegges senest 22. februar året etter regnskapsåret og av § 14-7 at årsberetning skal avgis senest 31. mars året etter regnskapsåret.

Årsregnskapets funksjon er å gjøre rede for tilgangen på og bruk av midlene som er stilt til rådighet. Årsregnskapet ses i sammenheng med kommunens årsberetning/årsrapport - hvor det også redegjøres for arbeidet gjennom året og for hva som er oppnådd. Sammen utgjør dette de mest sentrale dokumentene en kommune avgir i løpet av året. Årsberetningen skal blant annet redegjøre for forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utvikling og stilling, og om den økonomiske stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid, jf. kommuneloven § 14-7. Dette er i henhold til de grunnleggende krav til økonomiforvaltningen i kommunen, jf. kommuneloven § 14-1.

I ny kommunelov er det innført krav om å utarbeide et konsolidert regnskap for kommunen som juridisk enhet. Etter kommuneloven skal det utarbeides et konsolidert regnskap som favner alle regnskapsførende enheter som inngår i kommunen, og uavhengig av hvor stor eierandel kommunen har i enheten. Dette omfatter blant annet kommunale foretak (100 prosent). Unntaksregelen er for de kommunale foretak som driver næringsvirksomhet og derigjennom kan benytte regnskapslovens regnskapsprinsipper, disse vil ikke bli konsolidert i kommuneregnskapet. Det er et naturlig krav at de regnskapsførende enhetene som skal konsolideres, må avlegge regnskap etter de samme regnskapsprinsippene.

2. Årsregnskapet for 2022

Årsregnskapet består av:

- Kommunekassens årsregnskap med noter

Årsregnskapet ble avlagt 17. April 2023.

Kautokeino kommunes årsregnskap viser et netto driftsresultat på kr 8 583 907,- og et mindre forbruk på kr 10 690 000,- i kommunekassen.

Følgende handlingsregler er vedtatt av kommunestyret:

- 1) Netto driftsresultat skal øke og innen utgangen av økonomiplanperioden utgjøre minimum 1,75 % av kommunen driftsinntekter.
- 2) Disposisjonsfondet skal innen utgangen av økonomiplanperioden utgjøre minimum 6 % av brutto driftsinntekter
- 3) Lånegjeld, unntatt lån tatt til videre utlån, skal innen utgangen av økonomiplanperioden ikke ligge over 65 % av brutto driftsinntekter.

Handlingsregel nr. 1:

Netto driftsresultat uttrykker andelen av årets driftsinntekter som ikke er blitt benyttet til dekning av årets driftsutgifter, og som derfor er avsatt til fond, til finansiering av investeringer, eller er ubrukt. Det er netto driftsresultat som er det viktigste måltallet for kommunene. Sammen med andre indikatorer brukes det til å analysere kommunens økonomi. Generelt er et godt netto driftsresultat en indikator på at kommunen har økonomisk handlefrihet.

Netto driftsresultat – Kautokeino kommune – kommunekassen

Tidligere var det anbefalt av teknisk beregningsutvalg at gjennomsnittlig netto driftsresultat burde være på minst 3 % av driftsinntektene. Det anbefalte nivå er senere endret til 1,75 %. Dette er i tråd med vedtatte handlingsregel for Kautokeino kommune.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Netto driftsresultat	9 453	19 257	18 039	22 172	22 255	8 584
Brutto driftsinntekter	321 669	329 183	333 729	357 137	381 270	392 764
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	2,9 %	5,8 %	5,4 %	6,2 %	5,8 %	2,2 %

Netto driftsresultat i % av driftsinntekter i 2022 var på 2,2 %. Tendensen i utvikling av måltallet de siste årene er nedgående. Selvom måltallet er halvert fra 2021 til 2022, er den fortsatt større enn vedtatt måltall.

Handlingsregel nr. 2: Disposisjonsfond

Disposisjonsfond er frie fond og står til kommunestyrets frie disposisjon. Kommunen bør til enhver tid ha en "buffer" til å møte uforutsette hendelser, som svikt i inntekter eller økte utgifter. Kommunen vil automatisk sikre denne "bufferen" dersom store deler av et positivt netto driftsresultat årlig avsettes til disposisjonsfond. Når disposisjonsfondet har nådd en viss størrelse, kan fondet bidra til at kommunen i større grad kan egenfinansiere investeringene sine.

Disposisjonsfond – Kautokeino kommune – kommunekassen

Anbefaling for kommuner er at disposisjonsfondet bør være på mellom 7 - 10 %. Måltallet i for Kautokeino kommune i perioden 2022- 2025 er at disposisjonsfondet skal utgjøre 6 % av brutto inntekter innen utgangen av økonomiplanperioden.

Kautokeino kommune er godt innenfor måltallet, disposisjonsfondet utgjorde 22,5 % av brutto driftsinntekter i 2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brutto driftsinntekter	321 669	329 183	333 729	357 137	381 270	392 764
Disposisjonsfond 31.12	16 578	19 209	26 368	51 516	72 561	88 361
<i>Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter</i>	<i>5,2 %</i>	<i>5,8 %</i>	<i>7,9 %</i>	<i>14,4 %</i>	<i>19,0 %</i>	<i>22,5 %</i>

Handlingsregel nr. 3: Netto lånegjeld

Anbefaling fra teknisk beregningsutvalg er at netto lånegjeld ikke skal overstige 80 % av brutto driftsinntekter. Måltallet for gjeldsbelastningen i kommunen er på 65% av brutto driftsinntekter.

Netto lånegjeld – Kautokeino kommune – kommunekassen

Netto lånegjeld i Kautokeino kommune utgjør 138,5 % av brutto driftsinntekter i 2022.

Gjeldsgraden i Kautokeino kommune er betydelig høyere enn vedtatt måltall.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lånegjeld	206 031	202 116	221 031	238 259	406 613	544 166
Brutto driftsinntekter	321 669	329 183	333 729	357 137	381 270	392 764
Lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	64,1 %	61,4 %	66,2 %	66,7 %	106,6 %	138,5 %

			2019	2020	2021	2022
Rentebærende gjeld	0	0	178 711	185 577	339 957	458 594
Brutto driftsinntekter eksl. gebyrinntekter	0	0	318 369	339 625	363 232	373 878
Rentebærende gjeld i % av brutto driftsinntekter	0	0	56,1 %	54,6 %	93,6 %	122,7 %

Når handlingsregel netto lånegjeld skal tolkes er det viktig at den ikke må ses isolert sett, men bør ses i sammenheng med netto driftsresultat og disposisjonsfond. Både netto driftsresultat og disposisjonsfond er langt over de vedtatte måltall, men en høyere og høyere lånegjeld vil belaste netto driftsresultat i fremtiden. Signaler om økt rentenivå kombinert med nye låneopptak som allerede er vedtatt vil legge press på økonomien fremover.

3. Årsberetning/-rapport

Kommunedirektørens årsrapport ble avlagt den 24. april 2023. Kommunedirektørens årsrapport gir en beskrivelse av driften i 2022, og redegjør for kommunens økonomiske stilling og utvikling, samt måloppnåelse i forhold til mål og tiltak i vedtatt økonomiplan og samfunnsplan. Enhetene beskriver utfordringer i tjenesteområdene, samt måloppnåelse utvikling og aktiviteter i forhold til vedtatte planer.

Kommunedirektøren legger vekt på at årsrapporten er en del av den helhetlige planleggingen i kommunen, og at det skal være en tydelig sammenheng mellom plandokumenter og årsrapport. Kommunedirektøren skriver i årsrapporten at 2022 har vært preget av lavere produktivitet i organisasjonen. Kommunen har hatt en utfordrende situasjon på alle nivåer av forskjellige årsaker og det har blant annet ført til at vedtatte prosjekter er blitt utsatt og ikke igangsatt som planlagt. Kommunedirektøren skriver i forordet varslingssaken har preget organisasjonen mer enn de ville tro.

4. Revisjon

Kautokeino kommune sitt årsregnskap er revidert av Vest-Finnmark kommunerevisjon (Vefik) IKS. Revisjonen skal planlegges, gjennomføres og rapporteres slik lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk krever. Revisor skal også vurdere risikoen for at det kan foreligge feilinformasjon i årsregnskapet som følge av misligheter og feil.

Revisjonsberetningen

Revisors beretning gir uttalelse om Kautokeino kommunes årsregnskap og årsberetning og om øvrige lovmessige krav. Revisjonsberetningen skal ifølge ny kommunelov § 24-8 avgis av revisor uten ugrunnet opphold, og senest 15. april. Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS utstedte en negativ revisjonsberetning den 17 april 2023. Denne ble erstattet med revisorberetning med forbehold per 12. oktober 2023.

I revisorberetningen framgår det at grunnlaget for revisors konklusjon med forbehold er som følger:

Kommunen har ikke tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av flere vesentlige balansekonti, slik kommuneloven 14-6 og bokføringsloven § 11 krever. På grunn av disse svakhetene i den interne kontrollen har vi ikke kunnet innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for vesentlige beløp i balansen, og eventuelle manglende tapsføringer. Svakheter i den interne kontrollen på dette området er omtalt i nummerert brev til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren.

I kommuneloven § 24-8 framgår det at hvis revisor i revisjonsberetningen konkluderer med forbehold, konkluderer negativt eller ikke har tilstrekkelig grunnlag for å konkludere, skal årsaken beskrives. Det framgår videre at hvis revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas slik de foreligger, skal dette angis særskilt. Sekretariatet har ikke funnet at revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas. Sekretariatet legger dette til grunn i forslag til kontrollutvalgets uttalelse.

Revisor har også sendt nummerert revisorbrev 1- 2023 til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren om det nevnte grunnlaget for konklusjon med forbehold (datert 12. oktober 2023). Kontrollutvalget behandlet dette nummererte brevet som egen sak på møte i kontrollutvalget 23. oktober 2023.

Sekretariatets vurderinger:

Kontrollutvalget skal påse at kommunens årsregnskap blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal også avgi uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning/årsrapport basert blant annet på avlagt revisjonsberetning.

Sekretariatet viser til revisors beretning, som er avgitt som en beretning med forbehold, datert 12. oktober 2023. Med unntak av revisors forbehold forutsettes det at opplysninger om økonomiforvaltningen i kommunen sitt årsregnskap og årsberetning/ årsrapport er i tråd med gjeldende lover og regler for området.

Sekretariatet finner grunn til å presisere at det er Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS (Vefik IKS) som har avgitt og oversendt revisjonsberetningen for regnskapsåret 2022, datert 12. oktober 2023. Ifølge vedtak i kommunestyret i Kautokeino (sak 28/22) framgår det at «Kommunestyret vedtar at Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS og KomRev NORD IKS slås sammen til ett selskap fra 1.7.2023». I vedtaket framgår det videre at «Dette innebærer en virksomhetsoverdragelse til KomRev Nord IKS», samt at «Kommunestyret ber Vest-Finnmark kommunerevisjon starte prosessen med å avvikle selskapet i tråd med § 34 i IKS-loven». I eposter til sekretariatet fra oppdragsansvarlige revisorer i (det nye selskapet) KomRev Nord IKS, skrives det at KomRev Nord nå er kommunens revisor, samt at det er oppdragsansvarlig revisor i Vefik IKS, som er ansvarlig for avslutning av kommunens årsregnskap for 2022. Dersom man legger til grunn at Vefik IKS er slått sammen med KomRev Nord IKS fra 1.7.2023, finner sekretariatet grunn til å presisere at det i § 13 i forskrift om kontrollutvalg og revisjon framgår at hvis flere revisjonsselskaper slår seg sammen, viderefører det nye selskapet (i dette tilfellet KomRev Nord IKS) de revisjonsoppdragene som selskapene hadde før

sammenslutningen. Det samme gjelder ved selskapsrettslig omorganisering av et revisjonsselskap, og når en personlig drevet revisjonsvirksomhet tas opp i et revisjonsselskap.

Sekretariatet registrer at regnskapet og årsmeldingen ikke avlagt og revidert i henhold til frister fastsatt i kommuneloven. Sekretariatet viser til revisors beretning som er avgitt med følgende presisering vedrørende andre forhold: *“Denne beretning erstatter tidligere avgitt beretning, datert 17. april 2023, som ble avgitt ved utløpet av forskriftens frist for å avlegge revisjonsberetning. Fullstendig årsregnskap ble sendt oss 14.april 2023 som var etter fristen for avleggelse av regnskapet 22. februar 2023.”*

Sekretariatet har utarbeidet forslag til kontrollutvalgets uttalelse som baserer seg på en gjennomgang av ovennevnte dokumenter. Forslaget til uttalelse fremgår av sekretariatets tilråding innledningsvis i dette dokumentet. Det legges til grunn at uttalelsen kan justeres dersom det i møtet kommer frem opplysninger som gjør dette aktuelt.